

Biologische varkenshouderij wordt nooit heel groot, aldus pionier Jan de Kruijf

Bio varkens: prijs hoog, kosten ook

Biologische varkenshouders beuren momenteel bijna twee euro meer per kilo dan hun gangbare collega's. Toch verwacht bio-pionier Jan de Kruijf uit Leusden niet dat de bio-varkenshouderij een grote vlucht zal nemen. „Een marktaandeel van meer dan 10 procent is niet realistisch”, meent hij.

Vergeleken met de gangbare uitbetalingsprijs is de bioprijs momenteel schrikbarend hoog, beaamt Jan de Kruijf. Er gaapt een fikse kloof tussen de gangbare 1,37 euro per kilo (week 22) en de 3,25 euro die hij zelf beurt. Maar het kan verkeren, weet hij. „Vorig jaar was er nog sprake van grote reserves, toen hoopte het vlees maar op. Toen lag de gemiddelde uitbetaalprijs op 3 euro. Dankzij de groeiende afzet is de marktvoorraad weggewerkt en is er weer sprake van een comfortabel tekort. Nu zijn de afnemers weer bang voor lege schappen in de supermarkten. Deze markt is altijd snel verstoord, want je praat maar over een 1.500 slachttingen per week. Vergeleken bij gangbaar is het peanuts”, aldus de veehouder.

Scharrelvarkens

Jan de Kruijf (51) behoort tot de pioniers in de biologische varkenshouderij. Samen met zijn vrouw Cobie (48) runt hij aan de Asschat terweg in Leusden, op de grens van Utrecht en Gelderland, een gemengd bedrijf met 50 koeien, 500 vleesvarkens en een klein takje akkerbouw met huisverkoop. Vader De Kruijf had altijd een tak met 200 vleesvarkens. Toen Jan het bedrijf overnam, schakelde hij de grond om, om aan huis biologische aardappelen te kunnen verkopen. Vanaf 1998 is de grond biologisch. In 2000 wilden ze de varkenstak uitbreiden naar 500 stuks. De biosector sprak hen aan en de biologische varkenshouderij was toen net in opkomst. Er stapten een paar grote partijen in zoals Dumeco, de Groene Weg en Hendrix Meat. Daarmee begon de markt zich te ontwikkelen, vertelt Jan. „Maar biologische

vermeerderaars waren er eigenlijk nog niet of nauwelijks; ik kon gewoon geen biggen krijgen.” De Kruijf begon daarom met 500 scharrelvarkens voor Bon Vivant, een ander goedlopend concept. Daar heeft hij de eerste drie jaar aan geleverd. Vanaf 2003 kwamen er voldoende biobiggen beschikbaar en kon hij de switch naar bio maken. De Kruijf heeft zijn biovarkens in de loop der jaren aan diverse partijen geleverd. Sinds 2011 is hij leverancier van Inkoop Oudewater, dat inmiddels Westfort heet.

Serrestal

In 2000 waren de Leusdenaren een van de eersten die een serrestal zetten voor varkens. „We waren jong en idealistisch, we wilden wat apart”, blikt Jan glimlachend terug. Veel ervaring was er toen nog niet met serrestallen. Zo bleek de ammoniak - ook al is de stal fris en luchtig – toch meer corrosie te geven dan verwacht. En het eerste foliedoek dat erop lag, was na een jaar compleet verveerd. „Het kassenbedrijf had folie besteld die was behandeld met een brandwerend middel; dat kon niet tegen de uv-straling van de zon. Achteraf was die behandeling ook onzin, want er is maar heel weinig kans op brand in de stal.” Sindsdien ligt er weer gewoon folie met schaduwdoek op. De stal herbergt 18 hokken van 70 vierkante meter met elk ongeveer 30 varkens. Aan een kant ligt er een dak op het hok, zodat de varkens een soort nachthok hebben. Meer dan tweederde deel is dichte vloer. Een stro-kering voorkomt dat er te veel stro vanuit het ligbed door de roosters verdwijnt. Daarnaast heeft elk hok de

Bio varkenshouderij

Bij controle-organisatie Skal zijn ruim 100 bedrijven met biologische varkens bekend. Ongeveer 60 bedrijven opereren op professionele schaal. De meeste bedrijven zijn gesloten met rond de 100 zeugen, al varieert het aantal van 30 tot 500 zeugen. Gemiddeld hebben ze ongeveer duizend vleesvarkensplaatsen.

In vergelijking met de totale Nederlandse varkenshouderij vertegenwoordigt de biologische sector in aantallen zo'n half procent van het totaal. Aan omzet in euro's is de biosector goed voor 1 à 2 procent, aldus onderzoeker en bio-specialist Herman Vermeer van de Animal Sciences Groep van Wageningen UR.

beschikking over de vereiste buitenuitloop. De SKAL-normen gaan uit van 2,3 vierkante meter per varken, waarvan 1 vierkante meter buiten mag zijn. De serrestal heeft zowel voor- als nadelen, erkent de varkenshouder. „Het is licht en luchtig, heel prettig voor mens en dier. Maar nadeel is: het blijft een kas. Het wordt goed heet in de zomer. Als het buiten 30 graden is, is het binnen 40 graden. Er ligt wel een schaduwdoek op, maar verder staat de stal nagenoeg in de volle zon.”

Mestgedrag

De hittestress ziet hij terug in de voer- en wateropname, maar vooral in het

Bedrijfsgegevens

Jan (51) en Cobie (48) de Kruijf hebben in Leusden (Utrecht) een bedrijf met 500 biologische vleesvarkens en 50 gangbare koeien. Van de 30 hectare biogrond is 1,5 hectare in gebruik voor de huisverkoop van onder meer biologische aardappelen. Cobie exploiteert tevens kookstudio 'De Riet'.

Jan en Cobie hebben vier zoons: Erwin (24), Daan (21), Lennard (17) en Julian (15). Daan is de beoogde opvolger. Daarom wil Jan nu een nieuwe stal bouwen voor 100 koeien. „Dat aantal kun je met een man aan.” En hij overweegt om ook de melkveetak om te schakelen, want nu de biomelkprijs zo hoog blijft, lijkt dat wel lonend.

mestgedrag. „Dan gaan ze binnen mesten in plaats van buiten. Dat is elke zomer een terugkerend probleem.” De hokken zijn ook vrij groot en dat nodigt uit om dan binnen in een hoekje te gaan mesten. De Kruijf heeft al van alles geprobeerd om het mestgedrag te sturen: „Ventilatoren, schotten, extra schaduw, zelfs grote plantenbakken. Dat was geïnspireerd door de Koeientuin van Carel de Vries. Maar de planten stikten door het stof in de stal. Mais deed het wel aardig goed, maar dat gewas vraten de vogels weer op.” Een definitieve oplossing heeft hij nog niet gevonden. In de zomer strooit hij daarom minimaal stro bij, want het wordt immers direct mest. „Uitmesten is nobel handwerk”, grinnikt De Kruijf, „ik houd mijn spieren wel lenig.” Zo scheidt hij ‘s zomers tonnen mest in de grote bak van de verreicher. In de winter strooit hij in de ‘kisten’ wel flink stro, want het wordt best koud in de luchtige stal. De natuurlijke ventilatie wordt geregeld door de klimaatcomputer die het gordijn open of dicht trekt. „Maar die moet ik zelf instellen en ook ik vergis me wel eens. Er komt wel eens een hoestje voorbij. Maar dan weet ik meestal wel waar dat vandaan komt, dan heb ik zelf een fout gemaakt.”

Een ander nadeel van zijn houderijsysteem is dat hij altijd biggen van alle leeftijden in één stal heeft zitten. Wel gescheiden hokken, maar geen aparte afdelingen. Uit veterinair oogpunt is dat niet zo gewenst, al heeft De Kruijf op zich geen klagen over hoe de biggen het doen.

Mestcontact

Wat wel een belangrijk aandachtspunt is, zijn de mestgerelateerde ziekteverwekkers zoals brachyspira. Vanwege het grote deel

dichte vloer hebben de varkens relatief veel mestcontact. Ook het gebruik van stro is niet bevorderlijk voor de hygiëne. „Zowel voor de biologische vermeerderaars als de mesters blijft het een uitdaging om mestgerelateerde aandoeningen te beheersen”, stelt hij. Op zich mag hij antibiotica gebruiken, als het nodig is. „Maar daar zijn we heel terughoudend mee. We proberen vooral via het voer te zorgen voor een goede natuurlijke weerstand. Aangezuurd water en rustige grondstoffen, dat is goed voor de darmflora.” Om die reden gebruikt hij ook iets meer gerst dan gemiddeld, vooral in de opstartfase. Ook ccm werkt positief op het darmklimaat. Biologisch stro is flink aan de prijs (euro per ton) en ook de andere productiekosten liegen er niet om. Biggen kosten 113 euro per stuk. „Als hier in de buurt een stopper zat met een oud stalletje, ging ik direct zelf zeugen houden.” Ook de voerkosten zijn het dubbele van gangbaar. Aan het droogvoer van Fakkert uit Laag-Zuthem is hij gemiddeld 46 à 47 euro kwijt per 100 kilo (startvoer kost 50 euro, eindvoer 45 euro). In 140 dagen groeien de varkens ongeveer 800 gram per dag; wat resulteert in een verbruik van ruim 3 kilo voer per kilo groei.

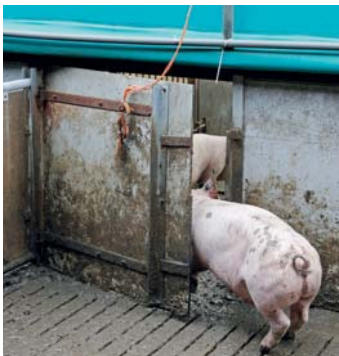
Nauwkeurig sturen

De Kruijf probeert zijn dure biggen uiteraard zo veel mogelijk binnen het concept te leveren. Het streven is om ze op ruim 100 kilo af te leveren, met minder dan 15 millimeter spek. In de biologische sector luistert het afleveren nog nauwer dan bij gangbaar, stelt hij. „Een AA-varken wordt meer beloond, en een B'tje wordt meer gestraft. Er wordt nadrukkelijk gestuurd op gewichten. Als je aan de Groene Weg varkens levert die

zwaarder zijn dan 110 kilo geslacht, beur je de gangbare prijs.” Elke bioboer die aan de keten levert, weegt zijn varkens, weet hij. „Zou ik ook doen; dat is gewoon lonend.” In de afzet van biovarkensvlees draait het vooral om de mooie courante delen; een goede vierkantsverwaarding is lastig, legt hij uit. „Buiken en nekken brengen niet veel meer op dan gangbaar; de afnemers hebben een hekel aan vette varkens. Het moet allemaal top, top, top zijn. Tempo-kruisingen kom je dan ook niet tegen; het zijn allemaal Piétrain eindberen.”

Wie goed kan sturen en topkwaliteit varkens weet te leveren, kan in de biosector een mooie marge realiseren. „Maar als je slechte kwaliteit levert, dan zou je het in een jaar als vorig jaar niet overleven.” Voor De Kruijf is de omzetsnelheid dan ook minder van belang dan de uiteindelijk geleverde kwaliteit. „Een rondje duurt wel 4,5 maand.” Niettemin kan hij er een redelijke boterham mee verdienen. „Ik ben tevreden, zeker. Ik vind de biologische manier van houden ook veel leuker. Ik zou niet meer terug willen of kunnen naar gangbaar.” Schaalvergrotingsplannen heeft hij evenmin. Dat past ook niet zo in de biologische gedachte, vindt hij. Hoewel de biologische varkensprijs nu uitstekend is, verwacht hij niet dat er veel nieuwkomers bij zullen komen. „Steeds meer mensen eten helemaal geen vlees en het aantal consumenten dat kiest voor biologisch vlees, is klein. En binnen dat segment is varkensvlees weer veel kleiner dan kip of rund. Het marktaandeel is nu een paar procent; 10 procent of meer is absoluut onrealistisch.” ■

 Reageren?
redactie@pigbusiness.nl

Uitloop met houtwal

Toen De Kruijf de serrestal bouwde, mochten biovarkens nog volledig binnen worden gehuisvest, mits er sprake was van een 'natuurlijke omgeving'. Sinds 2003 is een uitloop verplicht. De Kruijf plantte pal langs de uitloop een houtwal. Op zich hebben de varkens dus niet het voorgeschreven 'vrije uitzicht'. „Maar wel schaduw, dat vind ik belangrijker. En de Skal accepteert het tot nu toe. Een varken hoort ook thuis in het bos, oorspronkelijk.”

Via een klapdeurtje komen de varkens buiten. Hoewel het deurtje maar één kant op klappt, komen ze ook net zo gemakkelijk weer binnen. „Varkens zijn slim, die hebben aan een klein kiertje genoeg.”

